

Pridplata na ciltu god 3 for., na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 80, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakodnevna predmeta molimo na uredništvo upućiti
Napišena neprimamo.

God. I. U Kalači

U Sridu 16. Studena 1870.

Broj 36.

POZIV NA PREDPLATU.

Poklem naše na ovom polju dilovanje, i razvitak narodnosti, o što većem broju predplatnikah zavisi izavlja se: da će se predplata neprikidno primati na ciltu godinu kojaće se radi sravnjenja sa civilnom — koncem Prosinca dovršiti — cina dosadanja na 1/4 75 nov. na 1/2 1 f. 50 nov., na ciltu godinu 3 f. a. vr. koji sad na pol godine plati — ili je već početkom na ciltu izplatio — suvišak će se u došastju uračunati. Uredništvo.

Narodnost i jezik.

II. Svemu širokomu svitu znana je već danas tajna, da su vitežki Jugovići umno shvatili zadaću svoju, shvatili ideu sveslavenke uzajamnosti, te htili nehtili reći nam je glasno i jasno: vik devetnajsti vik je i slavenski. Jer odkako povist broji sgode i nesgode, junaštva i slaboće, nepanti, da se pokretno slavjanstvo ikada tako osvistilo i u zajednici jednomu cilju težilo ko upravo sada. A u čem i gdi da tražimo tu osvistnu zajednicu, ako ne u narodnosti i jeziku. Bacim li s vida duševna zlatne vikove silnoga Krešimira, hrabroga Sama, viteškoga Dušan — Stipana, Uroš — Njemana i zmožnoga Svetopuka, vodju moravskopanonskoga, stopivšega pod jaku šibiku svoju sve srca evropejskoga Slavene — nebi krasnije i našoj budućnosti zanimivije dobe oda dobe današnje. Poviest mi prašta, kad te dobe s današnjim stolićem ni neuzporedjujem; jer ona uzajamnost i onaj sporazumak

neizniknu tada iz naroda, iz pradidovah naših, već iz vanjskih okolnostih varvarskih čoporah.

Politička ona uzajamnost bijaše Svatoplukovo žezlo, oslonjeno na mač, koj, čim puče, izčeznu i sjajna ona doba, a slavensko nebo zastrše iz novice tmasti oblaci tudjega samosilja. Povorkom vikovah kroz te oblačine prozirčala je samo po iskrica pravde na slavenskoga juga rod i na njegovu knjigu. A to se emarilo perom do četvrta, a oružjem do polovine ovoga stolića. Tužno biade tad obzorje jugoslavensko, kad je svitalo knjizi našoj. Crne mu magle zastrle nebo, bura se dizala sa svih krajevah, silno morje raslo, te hukajuć i urlikajuć bacalo amo tamo, od nemila do nedraga malanu ladju — kolievku narodnosti naše. Slabi bijaše naprot jaka tudjine radovavšega se da burni talasi proždru, da strano morje otme i sahrani oto naše blago. Al promisli Božjoj, koja je sve narode jednake stvorila, milo se svidilo oslobodit nas duševne propasti. Na to se trgo narod iza mrtva sanku, pogledao gori Kraljevića Marka; mudroljku prigrlio narodnu si knjigu, nuz Jelačića pripasao Markov mač, — oslobodio sebe i ognijište svoje. Te tako Jugoslaveni devetnajstoga vika, nebdiujuć više za svojinu nad mačem krvavim, goje svoj jezik i šire svoju knjigu, ljube svoju narodnost, brane običaje i ono krvavo stočena ustava do boljih vremenah. Dobro su shvatili da je taj vik oružja duševnoga; te njim brane po Bogu i pravu blago svojih sugradjanah, amanet svojih surodnikah — narodnost i jezik slavenskih silnih narodah. Vik je on, u kom za slobodu tih život-

nih sredstvih Slaven diže oružje duha, pod stigom svestrane izobraženosti i slavenske uzajamnosti. Vik je on, u kom niče bistar duh iz samonikla srca slavenskoga, te kroz najtananije živce oživljuje nam narod i razvija spoznanstvo, te privadjajuć braću braći radi o slozi i srići naše budućnosti.

Srce mi skače s radosti u grudih gledajuć ogroman napredak jugoslavenske knjige, nu ono i lije pelinovke suze, kad se slavenski rodoljub u Baranji siti, kako su u nazadku politikom u politici svita. Premda su telesne sile podlegle danas duševnu životu obrazovanosti, umu, duhu i peru, — duša mi s tuge sahne, da baš u toj unatoč pravice tiranoj politici sastoji narodnost i jezik, duša i život naš. Istina, mi vidimo što jurve i sljepci vide: da su naši politički protivnici stari grišnici; oni su nas namučili al bogme i naučili, oni su svedjer mudri, nu nimi nismo ljudi. Njihove težnje vidimo, njihove udarce snosimo mi. Oni su ljubitelji slobode, nu slobode bez ustava; ustav bo zemaljski uznosi narod k njegovu veličanstvu izručujuć mu u krilo svu moć ustavotvorstva ostavljajuć kralju ciglu moć izvršavajuću. Tu dakle moramo da budemo otpornici svake stege društvene, svakog oktvoja, svake slobode bez narodnosti; jer je sloboda duševno čedo, a narodnost duša naroda, pa gdi neima narodnosti, netraži mi slobode!

Sloboda bez narodnosti nije van puka ironija nije van pogrda, laž i najernja prevara. Dala nam Slavenom Ugarskim magjarska vlada slobodu, a nedala narodnosti, eno nas pustopašnih divljakah, zarobljenih insulanskih eno nas ernacah. — Ruku na srce hrabri Bunjevčee i Šokčee ravne Bačke i Banata, vitežki Srbi i Hrvate brigovite Baranje i Zaladske, ruku na srce! Recite nam iskreno i bratinski, što ste do danas privridili u zemlji Arpadovecah za svoju narodnost, za svoju knjigu? Niste li jatovice hrlili za knjigom njemačkom i magjarskom? A o narodnosti svojoj slavenskoj, i prošlosti svojoj zlatnoj, recite mi, dusi Bačke i Banata! imaste li kakvi pojam, kakvi izgled u buduću nadu? Stieg nade narodne, nije li poneo hrvatski ban, nije li vam zrenik s njega danas razasjan? Njegva slava i naša je slava, njegov sablja i naša je sablja, — na zvuk duševne njegove trublje i danas se ljeska 100000 krajiških bajonetah na Božjem suncu za prejasna vladara, domovinu i našu narodnost. Slobodan narod da je jači narod, svidoči nam krvavi Maraton, gdje 10000 Grkah pobi nebrojne perzijske robove!

Sritni smo samo onda, kad si sami dielili budemo slobodu; tad ćemo ponositi znati spojiti ljubav prama sebi i domovini u jedinstvo otačbine. K tomu te dovest milni moj narode! pozvano nas jato sokolovah, da se razumlješ, spoznaš i da dozriješ; — jer samo tada ćeš se dić i osviestit, bez čega ti neima ni prave radosti ni žalosti. Bunjevčee i Šokčee! kad mi se veseliš kanda si obezepametio, a kad mi zaplačeš, ko kad ti suze prskaju

iz kamena. U tebi nema one junačke odvažnosti, na čelu ti nema ozbiljnosti i one muževne svečanosti, koja doliči slovenskomu junaku. Ti mi nezačinjaš pismom utišiteljskom onu koru kruha, što ju nagrizaš, da se prehraniš; krvca ti vrije, srce kuca i gori u junačkih grudih, gori — al tvoja ravna Bačka neori; gori — jer ti se misao s mišlju nebori, zašto? izgubio si narodnost svoju, pometnuo si mili jezik svoj!

A da istinu sborim pozivljem se na žive primere primere prošlih vikovah. Prvake slavenske posvojili su ini narodi u ono doba, kad im trebalo strukovnjakah. Slavenska majka plače kad se siti, da joj se izneviriše sinci, što ih odhranila svojim mlikom. Slavenska majka plače, što se Kutnohorski Guttenbergom; Hvezdohorski Sternbergom, Kožiško Pelzelom, Mladonje Jungmanom, Dežević Deseffjem, Šubić Zrinyijem, Bakač Erdódyem, Petrović Petőfyem i. t. d. oziva; zašto? jer su izgubili narodnost svoju! — Zahman toga što su naše prvake posvojili oni su se i uvirili; da je u vas, slavenski junaci! slavenska krvca vrila; oni su upamtili, upamtili i zabilježili, da si ti čestiti Jaroslave Hvezdohorsky 25. lipnja 1241 na olomučkoj poljani divlje Tatare razbio, i Njemačku spasio baš u ono doba: kadno naši junački sokolivi Dragoša, Nadeždi, Frankopan, Tubići, Vojnici ilti Lapsanovići pod Belom IV. te dušmane kršćanstva u kršnom hrvatskom primorju, a na Grobniku hametom pobiše, zapad oslobodiše, a ugarsku krunu na današnju propast svoju uzdigoše; zašto? jer su se Grobnički Hrvati zaboravili narodnosti svoje!

Eto izminu i pet vikovah što se tursko pleme u Europi uvrižilo, a i peto je na izmaku, što su vitežki Srbi, ti najhrabriji zatočnici slobode na ilirskom poluostrvu, poslji sjajnih borbah o Vidovdnu (1389) na krvavu Kosovu izgubili samostalnost svoju. Sa Srbinom odkucnu smrti čas Hercegovcu, Bošnjaku, Bugarinu i biednomu Carigradu. Tim se diže jauk — lelek slavskih narodah na tamnome Balkanu, te svemu svijetu sviće zora, kod Balkana nema dana, — gori, gori ljuta rana! I evo danas osvetiteljice Nemezis, gdi varvarskomu vandalizmu turskomu za ljubav nesdušna Areopaga, svetosti prava, neskvrnjenosti morala i nepovridivosti svojine urnebesni kliče: pereat! ¹⁾

Pomoći turske razoravaju se, vrisak i jauk: smilujte se! prestaje; brat uz brata pristaje, — nebu se smiljava, — zazveknut će bojno oružje od ernih gorskih stenah do ladne Drine, a povist će pisati silna junaštva slavenskih Leonidah, te ih nizati na vinac svetoslavnih Grkah i Rimljanah, na uspomenu dičnu slavenstvu, a prikor njegovu dušmanstvu; jer je shvatilo zadaću svoju, obljubilo narodnost i jezik svoj! ²⁾

¹⁾ Naravno ona nemila sila — koja bratju u sužanstvu pridržava.

²⁾ No mislimo da su poštovanom piscu duševne borbe prid očima hlebdile koje će se Za obraženost boriti.

Tko ćeš dakle reći, da vik devetnajsti nije vik slavenski? Al u vincu toga vika kamo vas dosele o djedjerni sinci Bačke i Banata? Blaž.

(Slidi.)

DOMAĆI POSLOVI.

O čem se bave na Saboru?

Javne sidnice se nisu sad držale, jel košto znamo zastupnici su u odsike podiljeni, koji zakonske osnove pritresaju prominjivaju i kako se u onim sboru — kojise pod načelnictvu saborskog Predsidnika po odsični izvitelji sastavlja opravi: tako se prid sabor iznese, — u trećem odsiku slučajno se sastala tri velika duha — Deak, Ghycy i Csengery — koji ume snovati — vele: da su osnovu po ministeriumu za občine sastavljenu o l-bacili, i novu unitili. Na svaki način taće više slobode obćinam podiliti, nego ona: štoje iz ministarski rukuh izišla. Ljudima, koji državni i gradjanski život snuju triba prid očima držati: da su županie aristokratske, a obćine demokratičke naravi, ako smo dakle ovo polje nastupili — onda možemo kake hoćemo županie uztrojavat, te ništa drugo neće biti: nego mrtve lutke u ruku nutarnjeg ministara, — koji će po volji s njima se sigrati, kubi sad vrime gubio i svoje novce trošio: da na županijske sidnice odilazi: kad u naprid znade: da što se tamo svrsi, to će onda istom oživiti — ako se duhom ministarskim nadahne. Veliki župan će dakle s nekoliko nutarnji činovnikah u ime županie gospodovat. Takima dakla obćine podložiti nije drugo već obći život ugušiti, koji će se od sele u okrugu obćine očitovat.

U posluje i ona zakonska osnova: koja razpravlja sve urbarialske ostanke, želeć i trag feudalni odnosajah omesti, da svaka razlika medju gradjanih nestane, al da se i pojmovi o svojstvu u magjarskoj na pravac izvedu; nema grdnieg pojava nego kad se ljudi još i sad stim dadu zaludljivat: da što je u drugog više to se može dilit, i da se u državi bez poreza može živiti. Začeo je već i onaj odbor svoje vićanje; kojim je naloženo: da se obilize po svoj magjarskoj mista, gdi će se sudišta nastanit. Svaki razboriti gradjanin triba da želi: da se odbornici ne ravnaju po zanimstvu, pojedini obzira, već potribam okolnestvenim pućanstva, i toga narodnosti.

Zemaljska Rimokatoliko Autonomička Skupština.

Ova skupština ima zadatak: Autonomie dilokrug u faram, okružjam, biskupiam — i ciloj zemlji ustrojiti; I poklem ono: štoje u prvih stolitja po crkvah vladalo — davnoje prominjeno — zato pozorno triba obhadjati: da se koji odnošaji neprimaše; radi toga odbor 27 rice izasloje Trojicu gg. Birova szatmarskog Biskupa, gr. Nandora Zichyu, i Virgilia Szilágyiu, pa jim povirio: da sva pitanja izkupe, koja se okolo oživotvorenja Autonomie mogu nastaviti, i kada ova sakupljena budu: ondaće se sav odbor sastati, i na ova odgovarati, pa tako osnovu Autonomie nititi.

KUĆNI POSLOVI.

Molimo odgovor. *)

G. Dragutinu Gruiću. Vam će biti dobro znano, častni g. Kačfalski svešteniče, i mohačkog okružja proto-

*) Molimo Miletićevu „Zastavu,“ i Novosadski „Narod“ da preštampaju ove redke.

presviteru; da je svećensko-učiteljska srbska skupština dne 27/15. rujna t. g. u Mohaču obdržavana zaključila i Vam smirno svoj svećani zaključak u ime cile srbske Baranje podnila: da Vi što prije, od glavarstva vlastan, od svih nas častan, a po srbskom narodu uljudno pozvan, sazovete skupštinu sveštenikah, učiteljah i seljaka; ma dje — ako Vam se u Muhaču nesvidjava, — te da se ona, u ovo po ratara najshodnije, a za sve nas prevažno vrime, pusti u ozbiljna razmatranja onih životnih pitanjah, koja danas duboko zasicaju u srce svakomu Srbinu; — pa zato smo usilovani javno Vas evo opomenuti i u ime Srbstva umoliti, kažite nam: zašto svetoj, domorodnoj dužnosti Svojoj sve do sada zadovoljili niste?

U Žumberku 13/1. studenoga 1870.

Jedan u ime više članovah sbora Sveštenko-Učiteljskog u Mohaču.

Iz Aljmaša 6. Stud. U 34. broju ovoga veleuvaženog lista, izišao je dopis iz Žumberka u kom se saopćava po nas ona radosna vist: da se pre misec dana u Mohaču obdržavala sveštenko — učiteljska skupština. No ukoliko nas je ovo obradovalo, u toliko više ožalostilo, što se u pomenutom dopisu navadja: da se u tom zboru osim g. Petra Mirkovića nemogaše ni jedan srp. svećenik viditi; ali mi se s' tim tišimo: šta i sam g. dopisnik navadja: kako se baranjski srp. svećenici tuže na mršavu platu, od koje nemogu da žive, pa i da su se učitelji na kolih i pišice na zbor potrudili doći — a osvidočeni smo: da je gorepomenutu tužbu srp. svećenikah obistinio kr. odpis od 1868. o dotaciji sveštenstva, koji je tamošnje svećenike u stanje doveo: da niti plate ni lukne ni štole za gotovo cilo to vrime ne dobiše, pa bi tako prinudjeni bili i svećenici učiniti ono što uciniše učitelji t. j. apostolski se uputiti u Mohač na zbor; a kako bi ovo putovanje u današnjem viku kod svećenika u svojim dugim reverendama izgledalo, to neka g. pisac pomenutog dopisa, sam prisudi. No mi se nadamo: da će ona u prošastom srp. narodnom saboru donešena uredba o dotaciji sveštenstva, što pre u život stupiti te da će tako i naši — ugledati se u primere onih u već više puta citiranom dopisu spomenutih švabskih popovah.

Javni odgovor go. T. K. i S. D. u Daljoku.

Pod tih znacih stiglo nam je jedno pismo dakle bezimeni; nijedno uredništvo sbog odgovornosti — koju na svoji rameni nosi, nemože bezimenita pisma upotribiti, ovoga pak i pridmet u osobene odnošaje spada, radi čega u našem Listu se nemože pritresati. Tomu se nimalo neradujemo: kad se u broju naših bratjah taki nalaze: koji misle da onda obće dobro promiču, ako svoje sugradjane, na to uzbunjivaju: da što mogu od svojeg popa, ili učitelja odkinuti — ne zato što i mi to ime nosimo, jel uz sve to gotovismo i popovskie nebrige i mane prošibati, ako te s obćim naše vire ili narodnosti dobrom u sukob dolaze, već stoga: što je to najsigurnii znak naše tamnosti i neznanosti; reći: da štoje platje bilo prije 30 godinah, da je to sad mnogo, jel je cina obvezanih stvari skočila — odaje veliku nepromišljenost — dali cina onih stvari koje popu tribaju nije skočila? što se drugom čoviku jednostručno daje, to popu dvostručno podajte, jel kod njega niko neskuplja već svaki razvlači, i svaka sirota pomoć traži, a siroma popo medju virnih, nije drugo: nego istinito puki siroma otac medju zdravom dicom, što nije za njeg, već za dicu prid poštenim

ljudem sramota a prid Bogom grihota. Umnog čovika zadaća nemože biti : kako će što od koga odkinuti, već kako će što više zavrđiti, zato valja učiti, svoju pamet obrazovati, i trti. No što se namištjanja popovskog tiče, to se po zakonu obavlja, što nam nije zakon prava podilio, toga nemožemo uživati, al nebojmo se dojtí će nam skoro i to pravo : da će mo imat naš zakoniti upliv na izbor našeg duhovnog pastira dok to već sazvana katolička Autonomička skupština uredi, samo triba se i na to pripravljat, da i terete crkve i plebanie nosimo jel pravo i brime tosu bliznjaci. U zao čas dakle počimamo sad o tom vićati, kako bi se što odkrnjilo — jel će od taki Patronah Pokroviteljah, svaki pošten čovik zazirat.

NOVOSTI.

— **Katolička skupština.** Duh katolički kojeg su još 18-og stolitja slobodnjaci u okove metnuli — počima se micat i krila svoja podizat. Skupština katolička u Beču na 8. studen uročena, srićno je održana, u prisustvovanju 2500 dušah : medju kojima je i više Biskupah bilo odlikovali se govornici P. Dietrich, Baron Stillfrid, Barlon i na poslidku proslavljen tyrolski poslanik Pater Greuter koji je pokazo : da se zadaća katolikah stim ne završiva : ako tko Boga moli i lemozinu dili, već poklem se duh reda, i istine bori s duhom laži i pobune na onu stranu se triba odlučiti, i pobjedu izpriti. Jedno dušno primljena je pouzdanica na Papu, i moljba na Reilsrath. Baron Stillfrid navlastito odkriva : da je Papa do nove godine providjen al odanle nadalje ni poture ne posiduje. Svi govornici karali su one novinare : koji nepoštivaju svist i slobodu vire svojih sugradjanah, već katolike nemilo i nedrago napadaju, pa nikoji katolici, od tih otrovu svoje duše za skupe novce kupuju.

— **Kralj Villim i pruski Herceg na sudu Freymaurerah.** Prošastog pa i tekućeg stolitja sve do danas neki kraljevi, i velevojvode — košto i bogati velikaši za čast su držali : u tajna društva stupiti, kojih prava načela nisu poznavali : sad počimaju već svoje nerazboritosti plod brati. Prvi ga je okusio III. Napoleon : kada su ga Taliani u Parisu bombama napali, sad Pariski Freymaureri (Slobodni Zidjari) na svoj sud izazvalisu Villima Pruskog kralja i Fridrika Vilhelma kraljevića u Paris na 29. Listopad, i to tako : da ako se na obilježnom mistu nepokazali budu osobeno ili po zastupniku, al i to freymaurerom : odreditje jim se branitelj, i što pravila naredila budu : tako će se snjima obhadjat. Iz ovaki sudišta izalazu izreke nemile zasidne smrti.

— **U Toursu** je dozvoljeno i občinstvu golubiu poštu upotribiti. Za jedan depesch se platja 4 srebr. grošića.

— **U Bourgetu** je krvava bitka bila — prusi su posli duge borbe nadjačali, al jih ova pobjeda skupo stajala, silne častnike i momke su pogubili, i svaku kuću silom osvojiti morali, pa se na boreće francese tako razljutiti : da su zarobljene kundaci potukli. Augusta i Elisabeth pukovine jedva su kojeg častnika zadržale.

— **9-og Studena** franceska Loirska armadja pobila je pruskog generala Tanna, na osam milja odbacila, i 1200 prusah zarobila.

— **Rusia** izjavila je Carigradskom dvoru uredovno želju : da se pariskog ugovora točke koje Rusiu po-

nizuju prominu, toje London i Beč uzrujalo. A u Berlinu puko glas sveze Rusko-Amerikanske.

— **Englezi** su priko dva miliuna fr. za ranjene obe ratujuće stranke nakupili.

— **Stanišić** Bačka. Seonsku kasu su do 4000 fr. porobili upleten je i bivši S. K. kasir.

— **Prusi** Garibaldiance nesmatraju za vojnike dakle zarobljene striljaju i višaju.

— **Smišnoje** al nimačke novine pišu : da će se sabor nimački u Vorsalj — francesku varoš sazvatí.

— **1-og Studena** maloje prošlo što Blanqui, Flourens, Ledru Rollin-Pyat, Victor Hugo, Louis Blanc i Rochefort crveni republikanci nisu kormilo franceske u svoje ruke dobili, Trochuva, i ministare u Pariskoj varoškoj kući su iznenadili i silovali : da se vlasti odreknu, i da nebi Pikarda, koji je izmakao, i ministarstva košto i štampu za vrimenta oznanio, da se na obranu priprave, a štabe domobranske da se oružaju — i na pomoć ministarom podju, priotelibi bi mah, pa bi se potokom krv na ulicah pariski prolivala.

POGLED U VILAJET.

Košto pojedini čovik tako se i cio narod više puta u tom vara ; kada misli ako ono zlo štoga tišti s ramenah svojih baci, daće bolje na misto stupiti. Nikidan smo već zabilježili : da su obe ratujuće vlasti u jedan krug unišle, iz kog se nemogu izbaviti. I to prominom uprave u franceskoj. — Vladu kojaje misto Napoleonovo nastupila — buduće je iz Pariskog ustanka proiznikla, niti cio narod — niti vlasti inostrane zakonitom ne pripoznaju — s otom dakle mir nedase ugovoriti, a primirje zato nemogu uvesti, jel bi za to vrime franceska mogla ojačati, a pruska bi vrime pogodno propuštala. — Dakle nemogu naći načina — da se Constituante — zastupstvo narodno sazove — i uviti mira prime ili odbace. Eto kakose zamele glave u Toursu i Versalju su. Pa štoje najsmišnie i ljudi, koji drugi put tako razgovaraju o položaju državnim i društvenim čovičanstva — ko da bi Bog tako bio s nebesa smistjen, ko Napoleon s pristolja — sad pripoznaju : da ove dvi vlade jedini Bog može iz tog kruga — na pravac izvesti, mir žele i prusi i francesi, al nemogu nač ona sridstva, koja biji do mira dovela. Neutralne vlasti neće već da savetuju, jel se boje da bi savete — oružem podupirati tribalo, od čega zebu, jel Rus neće da svoje sile troši na zapadu, koje za istok pripravlja, Anglia, boji se da ratište neće razmirje neobuzme, i njezine vašare nepobune, a i kod kuće drmaju na temelju, jel zemljaci se boje od zakupnikah, a ovima je dodijalo zavisiti od njeve samovolje, pošto još ni Feniani u Irlandu nisu svoj oštri mač uvukli. A Austria-Ugarska — tako stoji — ko u kući posvadjana bratja, nijedan ne pazi na obće dobro, već svaki gleda kako bi se mogo — što prije od drugog raztati, mah da bi jim tribalo znati, da su sjedinjene sile — uvik plodnie. — Talianci neimaju sad druge brige već kako će se u Rim državno priseliti, jel dosad su samo vojnički se tamo nastanili. Španjulci, moraju u svoji krajevih na oprezi stajati, jel na krunu — koju su Talianskom Hercegu ponudili i drugi računaju — ako se njeva vojska — iz kraljevine izvede — ovi će svoje bariake na tri strane oma uzdignuti. A ostali to odabrajavaju, što veći opravljaju. Ni čem se tako nečudimo, već

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

što
nik
Go
dip
zna
Ru
gra
če
nar
i U
i R
piš
na
koj
lar
vis
Sl
to
se
pa
izi
ja
nj
ro

za
sv
Pa
št
st
ni
kr
tr

m
št
er
ju
al
ne
vo
L
di
g.
ni
m
su
sn
Pi
pe
m
ja
sil
ke
ne
pe
ka
ve
lja
je
ži
lja
ke

Nadometak 36-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

što Rus nekreće svoje čete na istok, jel osim 1848. god. nikad tako pogodne okolnosti nisu se po njegovale, Gorčakov valjda još nepoznaje sve majstorie sadanje diplomatie — tako nam se čini, da bi Ignatiev umitnie znao po Rusiu odnošaje snovati, toliko već znamo: da Rusia želi crno more osloboditi, i tako sebi ulaz u Carigrad pripravit, misli kada tamo i gallie imala bude, lakše će se s Englezi pogadjati. Jel mal ako nije taka s prusom namira: da joj ovaj u onaj par za ledja stane — Austria i Ugarska i tako pletu sebi uže s kojim će jim ruke Prus i Rus povezati, Austria neće da se para nimca, već kako pišu hoće da se u prusko naručje baci, samo da veruge na Sloveni i Česi i nadalje ostanu. A Magjarah nije malo koji uz svezu prusku vojuju, vole skut nimačkog kancelarah ljubiti, nego sa svojom bratjom se izmiriti, i nezavisnost obraniti, tako nam se čini: da ovi većma mrze Slaviana i Rumana nego što ljube svoju domovinu. Nijeli to u naravi magjarah, što se o Szapolyai piše: da ako se nebo nebi njevoj želji prijatno pokazivalo — onda se paklu okreću. Kako je teško predsude i mudrim ljudem izuti sve povlastice trzamo — koje se tako priko građanskog života izprikrstjivale, ko kopinjak u kukuružnjaku, ipak nevidjamo: — da ni povlastica jedine narodnosti magjarske na rovaš drugih nemože obstojati.

Ove okolnosti stoju otkrivene prid g. Bismarckom, zato nepita što se komu hoće — već tvori kakomu se sviđi pripoznajemo: da je po nimce nepovoljno, što Paris neće da svoja vrata otvara već ji triba silovat, što će povistnica na svoje listove kao nimačko barbarstvo zabilježiti. Našaje vira da akobi nimci izjavili: da nisu voljni u Paris unići i koji komad od Franceske odkrojiti, sva bi franceska svoju sklonost na mir, i naknadu troška očitovala.

A što god više nateže svoje žice pruska — to većma raztu krila crvenim republikancem koji se imadu na što pozivat. Istina da je još sad pošlo za rukom u Parisu crvene nadglasati i Trochu pa Favrea osloboditi, al ako jistbine počmu nestajat, ondaće oma vladu napadati, pa ako ta mir sklopi baš i pod težlji uviti; samo da skrajnu nevolju od svoje otačbine odvrati, omaće te Vlade muževom biligu izdajstva na čelo prilipiti. Stim prije, što u Lyonu Marceillu Toulusu, Parisku upravu ni sad još neće da pripoznađu, tu su crveni republikanci vlast prioteli, i g. Genta ministarskog poslanika pistoljom ranili. Načelnik Lyonski izjavlja, da će grad do uništenja braniti: samo je starcem i dicom dozvoljeno iz grada izići, drugi su svi obvezani na branik stati, i koji strašljiv bude — smatra će ga kao begunca, i ime zloglasom obilježiti. Prus će valjda još jedan put pokušat, glede primirja pogodbu, koja ako do uspjeva nedovede — onda će Bismarck jednom okružnicom sve svoje za mir napore izredjat i dokazivat: da je pruska primorana bila na Paris silom navaliti, da rat, u zimu nevuče, pa sebi i franceskoj još veće nevolje nabavi. A da mu kakogod neutralni ne pomisle na put stati. Zato je već Engleze napado kao povriditelje neutralnosti, a prama Rusii izjavio: da Pruska zebe od onih nimacah koji su na iztočnom moru — imaju već takvi dosta — što ji je od Danic primila. A sbog Poljaka može Rusia mirno spavati — jel Prusia neće u svoje rodjeno oko trn metjati. Zato je tribalo Posance obilježiti, kao Konspiratore, koji u jedan rog dušu sa zarobljeni Francesi. Austriu poziva u plemenito društvo za koje nimci austrijski sve svoje sile napiru, a Taliancu

onako izdaleka nagovistjiva: neka ne nezaboravlja da je pruska pomogla Austriu iz Italie iztiskati. Stavlja mu prid oči i to: da u Prusa ima katolički gradjanah — koji vele da su njeva prava glede Rima ugovorena. — Taka neutralnost činise Bismarcku čudnovata — koja trpi da se podahnici na oči gled vlade, proti prijateljah oružavaju. I poslanici Talianski Napoleonskom Princu, koji nastoji Prusu dušmane pripraviti, na ruku polaze. Oni koji bi radi bili južne kršćjane od turskog jarma osloboditi, ni suze nisu prolili na padu franceske, već su nimce gladili. Toliko znamo da su ovi malo i za svoje podahnike u samom Carigradu činili, a da su gdi kršćjanom pomogli, to nismo štili. Dočim znamo da je franceska i krimski rat na korist kršćjanluka vodila, jel da je Ruska u Carigradu se namistila — stanja kršćjanluka oblik bi se prominio — al neznanost i glupost i na dalje bi ostala. Franceska diplomatia tako je dosljedno dilovala, da bi turčin morao ili ravnopravnost u život građanski uvesti, ili kršćjanske države iz rukuh izpustiti. Po nimci s tvrdjave Biogradske i sada bi još turski topovi na Srbsku prištolnicu zivali, a sad na našu veliku žalost mal ako ta Diplomatia neće zapeti; jel što Englezi obećaju — to neizpunjavaju, eto — Srbe su sve dovle u nadi ljulali: da će jim se Bosnia ustupiti, a sad već to više daju: da slaviani shrane svoje pravedne želje na pogodnie vrime, jel se te za sad nemogu oživotvoriti, nikoji magjarski državnici — žele ovim posvidočiti: da je Srbom najkoristnie u sporazumljenju s Magjarom ostati, i naše je to mnenje, al s onim magjarom — koji bi htio stati na demokratični temelj — gdi je svakoj narodnosti jednako pravo, a ne s onim koji hoće da nad drugih gospoduje, jel to virujemo: da Srbi žele prijatelja, a ne gospodara, jel toga mogu lako naći u Rusu ili Prusu.

TRGOVINA I OBRTNOST.

* **Subotica 11. Studena** (u petak). Još nikako da se mir učini izmedju Francuske i Nimačke; svi pokušaji koji su činjeni za mir — rastopili se kao maslo na usijanoj žeravici, pošto vatreni francusi ne popuštaju tako lako od slave i veličine svoje, niti se daju slipo uvesti u zamke kakove je njima podmetno lukavi nimac.

Francuska danas ne stoji više pod klobukom, niti s njome upravlja jedan čovik, koi ne ograničeno raspolaze krvljom i imaovinom — materialnim dobrom — naroda, ona je proglašena Respublika — koje znači „slobodna francuska, slobodnoga naroda“ a sloboda znamo da se često krvljom i žrtvama zadobija — pa se nije onda čuditi ako susretnemo ne popustljive francuse; da je ovo u krvi i naravi čovičijoj osnovano, vidi se i iz toga, kako se narod „bez razlike vire i narodnosti“ u Lotaringiji i Elzasu*) drži — pa pitamo: kakobi se i Švajcarci držali i borili (pored svega toga što su po narodnosti jako smešani) da na njih i njihovu domovinu Prus, Rus ili Turčin udari? nebili tu bijo boj na život i smrt?! Usporedimo samo Lava, njegovu slobodu i njegov zatvor u kavez, pa ćemo odmah imati živu sliku, koje je cine sloboda?! Ta svako živo stvorenje raduje se uživanju slobode, pa zar čovik kao najviše, najblagorodnije i najmudrije božije stvorenje, da ne čini, uvažava i poštuje čovičansku slobodu? — Ako ima kakovoga

*) U provinciji — oblasti — francuske.

uživanja u svitu, to mora na prvome mistu stojati sloboda čovika odnosno naroda — po tome dakle naravno prva i najveća dužnost je čoviku braniti slobodu. Kada je to takova velika zadaća i dužnost u čovika, onda je sasvim ponjatno, zašto se Francusi tako muški i odvažno držu, i za to moramo žaliti na mloge javne listove, koji još Francuse okrivljuju, i savetuju njima: da se Nimecu na milost i ne milost pridadu, a bolje bi radili i čovičanski postupili da ovima poslednjima savetuju, da se okanu pritiranih želja i zahtivanja i velikodušni budu, i onda bi se moglo reći: da su veliki i slavni Nimeci, ovako pak nikad i nikako!

Da je raspoloženje za rat i obranu kod francusa veliko, vidi se već iz toga, što su same parislje koji su danas u najvećoj opasnosti, svoga prvog čovika Tjera, koji svoju domovinu tako ljubi kao samoga sebe, na ne dostojan način „sa pratjom soldati iz Parisa odpratili“ samo za to: što sa nimecima ugovara u ime vlade i naroda za mir, — i što po državničkoj mudrosti svojoj misli za domovinu svoju spasa naći, ako i sa popuštanjem nekim, sa nimecima i voljom naroda — mir uglavi. Istina da u uslovijama radi privremenog mira — ima jedna tačka koja jako smeta francusima, a ta je „da se za vrime primirija (privremeno) ne sme nikakova rana s polja u Paris unositi“ i ovu je tačku jako branijo u ratnome viću stari iskusni pruski general Moltke, koju je opet takodjer u francuskom vladavinskom viću jako obarao predsjednik francuske vlade Troši, zbog kojega je mir i osujećen.

Nama nije na ovome mistu iz bliže pritresati pojedine tačke predloženog primirija, nama je samo zadaća obilježiti političan tok stvari, i po tome označiti raspoložaj trgovine kako u stvari stoji, pošto na glas mira, novac je u mlogo veću vridnost dolazijo, i špekulacija je (randuja) sa istim sigurnija bivala — dok na protiv ovako natrag udara. Mlogi ljudi misle da kad se ovaj francusko pruski rat dovrši, da će i rani cina spasti, što je ne osnovano — u toliko, koliko u tom slučaju jedna zob može ništa od cine svoje izgubiti, pošto ćedu se onda mlogi konji raspačavati — ukloniti — a žitu i drugim proizvodima će nov put otvoriti se, i tako držimo: da nikako cina rani neće moći spasti, osobito žitu koje i danas najbolju cinu ima, a to zbog toga: što trgovci po najbolje uzimaju.

Dovoz je rane črez naših hrdjavih putova i ne prestane kiše na našoj pijaci danas mali bijo, a prodavala se po slideću cinu: žito 4—4 fr. 60 nov. raž 2 fr. 50—60 nov. ječam 1 fr. 80—90 nov. zob 1 fr. 50 nov. kukuruz 1 fr. 50—60 nov. a. vr. požunac.

Cinjenik Peštanski. Vuna. Prodalisu do 8000 maži najviše tvorinarski prane po 120—138 fr. a 400 m. ordinarie po 115¹/₂ fr. najviše su kupovali naši trgovci.

Ranjenici. Teški 280—400 funt. 26—28¹/₂ nov. lakši 25—27 nov.

Procidjeno ulje 31¹/₂ fr. pogače goruš. 3 fr.

Mast gotova varoška 40 s sudom. uročena 38 fr. bez suda.

Slanina. Zračna za polu Prosinca uročena 29 fr. dimljena 41—42 fr.

Suve Šljive. Druge vrsti 11¹/₂—12 fr. Srbske u ardovi 10¹/₂ fr. za bosanske u žakovi 10³/₄ izkalisu, jedna prodaja bila je od 1868. po 4—5 fr.

Med. Za pčele nije bilo ugodno vrime, Slavonia Šomogy prodavalisu procidjen med po 26—27 fr. kasnie 28—29 ne procidjen 24³/₄—25 fr.

Vosak rosnavski 100—100¹/₂ fr. s druge strane 102—104 fr.

Varivo. Grašak 6 fr. Sočivo 4¹/₂—7 fr. bio grah 4¹/₂—5 fr.

Kaša 4 fr. 60—80 nov. proja mirov 2 fr. 30—50 nov. konaplj. sime 3 fr. 15—75 nov. 60 funt. mak 12 fr. 50 nov. i 13 fr.

Orasi, 10¹/₂—11 fr.

Paprika, nova 18 fr. stara neutučena podabrana 22 forinta.

Sirove kože. Nije zadosta, inostranci nisu doneli teške nimačke litošnje 76—78 fr. sridnje 75—80 fr. kravie austrijske 73—76 fr. bavorske 70—80 fr. Amerikanske suve 70—72 fr. osoljene 38—41 fr. maža. Škopčie 2 fr. 40—80 nov. par srbske i bosanske ovčie 120—125 fr. 100 2 radaša.

N A Š A Č I T A O N I C A.

Poljodilstvo.

Mogo bi ko misliti: da što se više zemlja ore to mora biti za zrno podobna, al to se nemože za svako zemljište primiti, jel zemlja ono, što joj treba dilom prima i po plugu premda ne od pluga, ipak s druge strane potribuje sunca i zraka, mora dakle i zato vrimena imati, da se po suncu razgrijava i po zraku zahranjiva. Ako je dakle mnogo radnje i druge pa zemlja je čista — onda neće mo trećačiti, jel najskole u piskovitoj zemlji valja sime što prije u nju shraniti, ono što u prirodu spada vrimenu je podvrgnuto; dite da se rodi, devet miseci se mora pod materinim srcem odgrijavati, i zrno treba svoje vrime za kliju, za rastenje, za klasanje, za zrijanje — ako si ga kasnie u zemljište metnio, jedno ili drugo si pokratio, što bi takodjer sudilovanje bilo, al ono što se zove štetonosno — dočim čovik zato sudiluje, da ono što bi za zemljište škodljivo bilo odstrani, u prirodije svašta tako ustrojeno: da muje vrime podobno odkrojeno — čovika u nauci prirode naloga treba da bude po vižbanju to vrime upoznati, i u poljodilstvu po tim se upravljati. Dakle sitvom se nije slobodno zakasniti, al po razliki zemljišta, ni pri-raniti, jel u oba slučajaja iste jedne i to škodljive su posledice, buduće da se jel saviše poduljiva — jel saviše — pokratjiva ono vrime: što je za klijanje raztenje, klasanje ili zrijanje nužno, osobito treba paziti: da se u piskovitoj i soparnoj zemlji sa sitvom nezakasnim. jel onda neće mo vrimena dati bilji da može sebi sgodnu od-ću zimnu zajeseni steći, ni za prolitji narastaj, koji ako upadne u veće vručine, litina bitiće slaba. I to dakle — koliko puta treba zemlju orati, zavisi od stanja zemljišta od okolnosti u koji se nalazimo glede vrimena s kojim razpoložemo. Običajno ipak triput oremo — ako smo sigurni: da se sitvom neće mo zakasniti. Po sadanjim pak izkustvu najpametnie rade oni — koji su zemljište na četiri, pet ili više obredomica razdilili — jel taki poljodilci, uporabe svoju zemlju ne samo za klasnu litinu, nego i za taku sitvu: koju treba kopati, ovako zemlju čiste, i nemetjavši uvik u nju zrno — dodaju joj vrimena — da za to potribni sok naknadi, dok druge naravi bilje se sade — i radjaju; ovakim načinom spore plod zemlje, al snagu od nje neuzimlju, već tu i torenjem dodaju, umnožavaju svoj prihod, što nije mala stvar u našem doba, kada se svaka grudva, porezu podvrgava što više u toj miri se i pića umnožava — pa se olakšava odgojenje živinah — koje su i za dilovanje zemljišta, i

za pribavljanje novca za gazdu koristne. Samo neka se tko neda privariti i zavesti po onim gazdami — koji ne rade svoju zemlju, već kao privrimeniti zakupnici, da vele svoje novce izvade, zemlju za sopce i po triput klastovitom biljom posijavaju, taki spore crve i druge mrave, koji zemljišta kvare. Ante Szabély.

Bač 11. Listopada.

O razvalinah Bačkog grada (tvrđje).

Baču na južnoj strani, jesu ostanci i razvaline grada (tvrđje), koje okružava Mostonga voda. Ulazak je na veliku kapiu, koju je Gabriel Glaser bački od sv. Pavla zvani prepošt godine 1774. popravio; ali po velikoj (požari) vatri god. 1856. krov iste kapie sasvim izgori, što se je opet godine 1867. o trošku Josipa Kunszta nadbiskupa popravilo, kao što i danas postoji. Jednoć je prid ovom kapiom bila drvena ćupria, koje sada nema. Ovdale počamši čelo produljeno prostorje, zove se i danas grad, na kraju su mu vidjene gradske razvaline u prostoru na prilici na 4752° četverastnih fatih.

Medju ostalih razvalinah, vidjena je i crkvice gotičkog ukusa, stražarnim tornjom, koja je skopčana sa produljenim zidom od 8° fatih, spajajuć se drugom razvalinom, i ova strana bila bi, kako se mnić ostankom crkve ondašnjeg biskupa, a potlam nadbiskupa. Ovdje opaziti je, da ova strana, nije onog vika, kojeg su ostale razvaline.

Poleg pučkog pridavanja, govori se, da su jednoć došli dva Turčina, koji zaiskavši dopuštenje od bačkoga poglavarstva, da mogu iste razvaline prigledati. — I jutrom sutrašnjega dana nestadoše (izčeznuše) Turci, te u drugoj razvalini ostaviše još i sad vidjenu jamu u zidu u veličini za jedan sanduk.

Fratarska crkva sa samostanom (manastirrom).

Bački samostan (manastir) poleg odnošnjih vremenah, posidovali su ga fratri različitog reda, kao : godine 1301 od reda tako zvanog Templarah, zadobiše Minorite, a potlam ovih oko polovice 15 stolitja, zaokupiše, sadašnji fratri kapistranci. Potlam mohačke bitke, manastir po Turčinu bijaše sasvim razoren, kojeg su bosanski franjevci podigli godine 1687.

Kako je pako manastir dopao sadašnjim kapistrancem? pisac starodavnosti mnić : da su fratri bosanski (od Bosne), koji su onda sadašnjimi kapistranci bili sjeđinjeni, s Turcima dobro bili poznati, te pod njihovom vladom smili su slobodno doći u Slavoniu i Magjarsku, gdi su podizavali samostane, (manastire) ili kuće za obitalište; stranom pako uništenog kojeg reda, ili prognanih od Turakah, koji ostavivši puste manastire i glavom pobigoše; ove dakle zaostavše puste manastire zaokupiše bosanski franjevci kapistranci.

Takim načinom pade im u ruke i bački manastir, kuda gradovarskoga manastira franjevci (fratri) iz Bosne donesoše sa sobom u bački manastir čudotvornu priliku B. D. Marie, koja i dan danas u osobitim štovanju, i vidit ju u prohodu (gangu, ambitu) nad oltarom (žertvenikom).

Ali prije, neg što bijahu turci protirani, razoriše bački manastir tako, da su ostali samo pusti zidovi. Nu i nutarnje državne bune nisu mu praštjali, jerbot u burno vrimo Rakocie, crkvu upališe i crkvu razoriše sasvim, sami fratri ostaviše razvaline, dok napokon se mir ustanovio, te godine 1715. započese franjevci (fratri) pomalo

opravljati crkvu sa manastirrom; a to prvo zapadnu stranu manastira, i to po ondašnjem običaju pletrom opleli, blatom zamazali, i tu u toj strani bijaše blagovalište (refektoria), a vrhu nje na kat 12 sobice za stanište. ¹⁾

God. 1734. travnja 12, položio se temeljni kamen sadašnjega manastira pod starešinom (gvardianom) imenom Josip Zličar, po dopuštenju Gabriela Patatić nadbiskupa, te godine 1740. bijaše dovršeno.

God. 1759. ulazeć u crkvu desna strana manastira sa 4 sobice s ostalimi potrebnimi postajami, pravilo se na trošku otea Aguština Štopić i ujedno sontjanskog paroka, kojom prigodom i crkva se produljila, te godine 1762. dogotovilo.

Napokon 1832. manastira najstaria strana od juga (bašce, vrta), koja se srušila, te naznačene godine pomoću koločkoga nadbiskupa, i princskom (milostinjom) pobožnoga puka, čvrsto i temeljno se opravila.

Crkva ovog manastira u dužini jo 20^{1/2}^o fatih široka, a 9° fatih visoka. Pravila se pako u različitim vremenah po mogućnosti, kako je mogao puk milostinjom pripomagati.

Najstaria je strana svetište i s ovim zajedno oko 12 fatih po gotičkim ukusu napravljena strana. A drugo se vidi, da je od novije dobi, i to one dobe kad se je manastir produljivao.

Bački je manastir kadgod u prijašnjih vremenah duhovnom službom providio cilu okolicu, na blizu i n Daleko. Duhovnici su istog manastira kao paroci (župnici, plebanoši) dušobrižno upravljali.

Bač, Vaisku, Bodjan, Plavnu, Monoštor, Sontu, Kolut,²⁾ Béreg, Santovo, koja su se sela vrimenom pridala svitovnim svetjenikom (popovima).

U Baču vidjene su takodjer i turske kupke na južnoj strani (velikoj gostionici priko puta).

Kapela sv. Antuna u šumi.

Crkvice je sv. Antuna u šumi poleg pučkog pridavanja još od vrimena turske vlade, kada kršćani nisu smili od Turčina javno i svečano obavljati svoju pobožnost, nego su se kriomice po šumah skupljali, gdi su kriomice u skrovištu medjusobno činili svoje krstjanske dužnosti i Bogu ugodne pobožnosti. Drugi pako velu (tvrde): da je Démer Baša turčin ovu crkvicu podigo iz zahvalnosti, što je jedan fratar sinu mu skinuo s oka navučenu bilinu, te tako ga oprostio od slipoće. — Od ove crkvice na 100 fatih vidu se niki razvaline, koje poleg pučkog ustmenog pridavanja, veli se : da je to biogradić istog Demer Baše, i ovdale na dvi dužnjive vidi se još i sada starodavni šanac, koi se i danas naziva Demer kapia.

Baču prama zapadu pred gradskimi (tvrđje) šancevi, vidu se niki ostanci njegdašnje crkvice sv. Roke.

A od grada (tvrđje) prama iztoku za četvrt ure (sata) pokraj šume bivša sv. Petra crkva, o kojoj mistnog manastira zapisnik čini spomen; ³⁾ posvoj prilici u sadašnjem groblju bijaše, gdi su prijašnje grobnice naišli na takav temeljni zid.

U celom bačkom prostoru, gdi se samo dublje u zemlju uzkopa, svagdi se naidje na starodavne ostanke i spomene, kano : podzemna šuplja, ognjište, ljudska tilesa, kamenje i. t. d. što sve živo opominje na starodavno biće Bača.

¹⁾ Prot. rer. mem. Conventus Bač p. 23.

²⁾ A kuda su iz Kolluth a nestali naši šokci — valjada se ponimčili?

³⁾ Protoc. rer. mem. Conventus Bač.

Rastanak od Dragog.

Ah teškoje umreti Kad ništa neboli Još težeje ljubiti Što srce nevoli.	I kamen bise raspo Na dvoje na troje A pusto srce moje Neće ni na dvoje.
Što moje srce vole To nemož da uzme Jer sudba moja mene Od dragog rastavlja.	Tisi kruno srca mog Tisi radost života Beztebeje pamet luda Beztebeje praznoća.
Želim ti dragi dobra Od svevišnjeg Boga Jerboču ja umreti A ti češ ostati.	Kudgod moje oko bacim Nemogute videti I digoder moj glas čuješ Nečeš da se odzovneš.
Ah srce mi boluje Al neznam štamuje A sad ja znam da ono Za dragim boluje.	Ruža cveta i opada Kad svoj miris izgubi Pak se opet na proleće Snovim cvetom ponosi.
I da su tuge moje Na kamen padale I da suze moje Na njegov kapljale.	Radosnaje i vesela Štoje cvetak dobila Zaboravlja ono vreme Kad ga je izgubila.

Tako ija mladić mladi
Moram uvek tužan biti
Jerbot cvetak moj ljubezni
Moram drugom pokloniti.

Od 2 Brata dica zaljubljena ?

Štase bore misli moje Iskustvomi čutat veli Bešte sada vi oboje Nek mi srce govori.	Date ljubi srce moje Celom svetu kazaću Samo od tebe ah premila Tajnu ovu sakriću.
Prvi pogled oka tvoga Tronuloje srce moje Mir i pokoj ti razruši Robom si me učinila.	Tebi ljubav javit nesmem Jer tvoj biti nemogu No da budeš sdrugim srićna Molićuse ja Bogu.

J. Š.

Upoznanje.

Hodam večerom tihim hodom
Zelenu po perivoju,
A oč' ma plovim nebim svodom
Matram zvizde svem u broju;
Nebi li nenadnom ti srićom
I na moju pogodio?
Ma i odmah umirao smrćom
Što sam kano dite čuo.

Sve zvizdice svićom sve svite
Jedna jošter jedna pišti :
„I mene plamom užežite
Čuh gdi od nje glas zaušti.“
Ovo je moja, moja zvizdica
Taki glasak njen upoznah
I plam bukne mojeg od srca
Oj bunjevče! da te užga.

Jukich.

Kod groba majčina.

Na brižuljku grobja tavn Tamo leži greb odavna; Na njemu ti ni travice Ka ni grma od ružice. Greb j' to moje mile mati Jošte koju ni upamtil. Maleno sam čedo bio Cviće sadit nisam znao; Ali majko! zelen cviče Na tvom grobu nicat neće, Kad na grobu i u grobu Svoju smrt usadla zlobu.	Žalostna bi sve do smrti Živit- žalost je- siroti. Žalostan ju i grob nast Nu do jedna križa tmasta, Na njemu ti ni travice Ka ni struka od ružice; Koda za njom i negine Jadnim srcem jadni sine. Ali majko! zelen cviče Na tvom grobu nicat' neće; Kad na grobu i u grobu Svoju smrt usadla zlobu.
---	---

Pri sumraku svako veče
Sin i kćerice niz križ kleče;
Križa gerleć suze roneć
Ter zemljici lica kloneć :
„Ajme! naša mila majko
Dje nam sunce naše žarko?
Došli su ti evo gosti,
Da izcele tvoje kosti.“
I stog majko! zelen cviče
Na tvom grobu nicat neće;
Kad s od suzah naših topli
Tvoja i zemljica topi!

Josip Jukich.

CINA RANE.

Pešta, 13. Studen. Žito. Banatsko. Najslb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 5—15 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 5 f. 80—90 n. tisansko, najslb. tšk. 83 fnt. 5 f. 10—20 n. najb. tšk. 88 fnt. 5 fr. 85—95 n. stolnobiogr. najslb. tšk. 83 fnt. 5 fr. 10-20n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 5 f. 85-95 n. bačko. najslb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 5—15 n. najb. tšk. 86 fnt. 5 f. 50—60 n. Raž tšk. 78—79—80 fnt. vrd. 3 fr. 40—45 n. Zob tšk. 44—46—50 vrd. 2 fr. 10—15 nov.

Baja, 12. Studen. Žito najb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 20 n. srid. tšk. 80 fnt. vrd. 5 f. 10 n. Napolica tšk. 78 fnt. vrd. 3 f. 67 n. srd. 76 fnt. vrd. 3 f. 57 n. Raž najb. 76 fnt. vrd. 3 f. 7 n. srid. 75 fnt. vrd. 3 f. — n. ječam najb. 66 fnt. vrd. 2 f. 13 srid. 63 fnt. vrd. 2 fr. — n. Zob najb. 44 fnt. vrd. 1 f. 93 n. srid. 42 fnt. vrd. 1 f. 83 n. Kukuruz 90 fnt. vrd. 1 fr. 73 n.

Najnovije.

Uzdržaje se glas : daje Njeg. Veličanstvo imenovalo gr. Julia Andrassyu za Državna kancelara g. Lonyaiu za Predsidnika ministarstva magjarskog — a bivšeg kancelara gr. Beusta za Londonskog Poslanika. — **U magj. domobr. Minist. Državnim Tajnikom** postaoje g. Ernest Hollan. — **Zagrebački zemaljski Sabor** dne 12. Studenaje otvoren.

Poruke uredništva.

Žumberek : G. B. M. bujno vrilo! Kolino za kolinom će dolaziti : da se kod Vas pokripi. — Mohač : G. J. M. Sta smo ti skrivili ? da nas ne pohadjaš. I tako malo prijateljah brojimo med učiteljem — rado bi znali — u čemu se jim nedopadamo, da se popravljamo — jel bi želili na jednu ruku dilovati. — Illok : G. A. V. Srića po Vas što naše Novine brijači neštiju, jel bi Vas kamenovali.